

”Enmetersperspektivet”

- en rapport om partiledarnas syn
på barnfattigdom i Sverige.

Majblomman
Alla barns blomma

Innehåll

Efterlysning: Insatser mot barnfattigdom.....	3
Knattereporterns frågor till partiledarna	4
Partiledarnas svar på knattereporterns frågor om barnfattigdom	5
Hallå, hör på mig!.....	7
Majblommans syn.....	8
Barnkonventionen.....	8
Majblomman belyser och bekämpar barnfattigdom.....	9

Göteborg 2008-07-14
Rapport nr 17
Majblommans Riksförbund
Kungsgatan 28, 411 19 Göteborg
Telefon 031 – 60 68 90
www.majblomman.se
info@majblomman.se

Foto: Maria Rosenlöf

Efterlysning: Insatser mot barnfattigdom

Andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard har ökat kraftigt under senare år och uppgick under 2007 till 12 procent. Ur ett barnperspektiv är det allvarligt att gruppen ökar eftersom det innebär risk för både ett socialt och ett ekonomiskt utanförskap gentemot andra barn. Föräldrarnas ekonomiska standard har stor betydelse för barnens uppväxtvillkor. En svagare ekonomi kan få effekter på barns möjligheter att delta i fritidsaktiviteter, deras boendemiljö, utbildning och även hälsa.

Att växa upp i fattiga familjer är förknippat med känslor av skam, oro och rädsla. Det är därför angeläget att sprida kunskap om att fattigdom inte är ett resultat av oförmåga att hushålla, det handlar om familjer som kämpar för att få tillvaron att gå ihop utan några marginaler utöver det allra nödvändigaste.

Familjer med knapp ekonomi försöker undvika situationer där föräldrar eller barn löper risken att bli betraktade som fattiga eller avvikande. Det kan innebära att man tackar nej till födelsedagskalas eftersom det saknas pengar till att köpa en present eller ordna ett eget kalas. Det kan också innebära att sjukanmäla barnet vid en skolresa föräldrarna inte har råd med.

Det handlar om att belysa och bekämpa barnfattigdom i Sverige och se barn och barns behov ur ett enmetersperspektiv.

Regeringen vill öka tillväxten och sysselsättningen, stärka kunskaperna i skolan, förbättra välfärden och möta klimathotet. Socialdemokraterna hävdar att vi, för att klara jobben, välfärden och konkurrenskraften, behöver ”investera i människors kraft och mod och strävan efter framgång”.

Men vad vill politikerna konkret göra för att alla barn, oavsett ekonomiska villkor, ska få en bra barndom? Vad vill man göra för att bekämpa barnfattigdom? Läs vad partiledarna svarade knattereportern.

Lena Holm
Generalsekreterare

Knattereporter i Almedalen ställde frågor om barnfattigdom

I samband med politikerveckan i Almedalen den 6-12 juli ställde Majblommans knattereporter Mira Sundlin, 11 år, från Gardaskolan på Gotland, frågor till partiledarna som gällde insatser mot barnfattigdom .

Det var femte året i rad som en knattereporter från Majblomman krävde besked från politikerna i Almedalen.

Knattereporterns frågor:

- 1) Vad tänker du göra konkret under det närmaste året för att bekämpa barnfattigdom i Sverige?**
- 2) Vad vill du åstadkomma på fem års sikt?**

Partiledarnas svar

Jan Björklund
Söndag 6 juli Folkpartiet

1) Vi ska se till att föräldrar har jobb och får en inkomst. Vi gör ju flera åtgärder nu som gör att fler får jobb. Nästa steg är skolans kvalitet, att barnen får bra undervisning men också en bra skolhälsovård. En del av eleverna som mår väldigt dåligt kan ha dåliga förhållanden hemma. Jag ska lägga fram en ny skollag som utbildningsminister och då vill vi höja ambitionen när det gäller skolsköterskor, kuratorer och psykologer så att dessa barn får hjälp.

2) Egentligen samma svar fast på fem år kan man gå längre och göra mer. Om fem år har vi ännu färre vuxna som är arbetslösa. Barnfattigdom uppstår när föräldrar inte har inkomster och då är det avgörande att fler har jobb och färre barn får uppleva dåliga ekonomiska förhållanden.

Maud Olofsson
Måndag 7 juli Centerpartiet

1) Det viktigaste vi kan göra är att sänka skatterna för de som har de lägsta lönerna. Föräldrar som tjänar lite pengar och har höga skatter då blir det väldigt lite över till barnen. Sedan ska vi se till att föräldrar får jobb. Det är en rättighet vi har. Därför arbetar regeringen för att föräldrar ska kunna ha ett jobb. Jag ansvarar också för att skapa så bra villkor för företagen att de kan anställa fler. Det måste också finnas skyddssystem om man blir sjuk eller arbetslös.

2) Det handlar om jobbpolitik. Om fler jobbar då får vi också mer inkomster till familjen och till det gemensamma som är skola, vård och äldreomsorg. Jobb är svaret på frågan om att bekämpa barnfattigdom.

Mona Sahlin
Tisdag 8 juli Socialdemokraterna

1) Barnfattigdom hänger samman med att föräldrar inte har inkomster eller låga inkomster, framför allt alla mammor som bor ensamma med sina barn. Vi vill stötta singelmammorna mer, se till att barnbidraget höjs och att mammorna som vill kan arbeta heltid. Det är några exempel.

2) Alla barn har samma rättigheter och det handlar om att se till att skolan är bra. I de områden där det bor många fattiga måste det finnas fler lärare. Det behöver finnas fritidsgårdar som inte kostar något. Och framför allt att barnens mammor och pappor i större utsträckning ska kunna ha jobb. Det vill jag jobba med både nu och om fem år.

Göran Hägglund

Onsdag 9 juli Kristdemokraterna

1) Det allra viktigaste vi kan göra är att arbeta för att vuxna ska få arbete. Då får man en inkomst och kan köpa mat och prylar till sina barn och man kan få vettiga förhållanden. Sedan är det vuxna som är sjukskrivna och inte kan jobba, de måste få hjälp med rehabilitering.

2) Då handlar det om jättemånga fler saker. Då handlar det om att sänka skatter så man får mer pengar att leva på. Det ska vi göra redan i höst och det handlar om de som inte har så höga löner, de ska få lägre skatter.

Maria Wetterstrand

Torsdag 10 juli Miljöpartiet de Gröna

1) Jag tänker jobba i riksdagen och protestera mot regeringen när de gör det sämre för de som har det sämst ekonomiskt. Förhoppningsvis lyssnar de på kritiken. Det gäller församlingarna för de som är sjuka och arbetslösa.

2) Jag hoppas att inom två år kan miljöpartiet vara med i regeringen och då kommer vi att jobba för att de som inte har så bra ekonomi ska få bättre ersättning. Det är ofta de föräldrar som är arbetslösa eller är sjuka en längre tid som fått sämre ersättning, men vi kommer att vilja öka de igen.

Fredrik Reinfeldt

Fredag 11 juli Moderaterna

1) Det absolut viktigaste är att barns föräldrar har jobb så att de kan bära sin egen ekonomi. Vi tar fram förslag det kommande året så att föräldrar kan få ett arbete. Jag tror att skolan är viktig för kvalitet och att barn förstår att stå upp för sina rättigheter. Jag tror också att barn behöver hjälp inom psykiatri om de mår dåligt.

2) Det tar lång tid att göra förändring, i skolan till exempel tar det fyra år. Jag tror att om fler föräldrar får jobb, då blir vi ännu bättre att se de som ändå inte får jobb och vi kan bli bättre på att se hur de ska kunna få jobb. Nu frågar du om barnfattigdom, men de barn som far illa kan ju ha med ekonomisk fattigdom att göra men de finns barn som har dumma föräldrar och far illa av det. Därför ska vi stärka rättsväsende och psykiatri så att fler vuxna kan hjälpa barn. På fem års sikt hoppas jag vi ska se effekten av det!

Lars Ohly.
Fredag 11 juli Vänsterpartiet

1) Det gäller att föräldrar får det bättre. Det gäller de som är arbetslösa, sjuka, har väldigt dåliga löner och får inte heltidsjobb. Jag vill förbättra ersättningarna för de långtidssjuka och arbetslösa och ger rätten till att få jobba heltid. Det löser en del. Men det finns barn som lever i missbrukarfamiljer, eller i familjer där föräldrar inte kan arbeta av olika skäl. Då måste vi se till att de barnen får en uppväxt som är trygg och att vi tar ansvar för att de kan gå i skolan och att de kan leva ett normalt liv.

2) Egentligen samma sak, fast vi har inte råd att göra allt på en gång och förändringar går inte så snabbt. Men de barn som lever i fattiga miljöer måste få stöd så att deras föräldrar kan ge barnen en bra uppväxt. Vi vill utrota barnfattigdom, vi är ett så rikt land så ingen ska behöva leva med dåliga ekonomiska villkor i Sverige.

”Hallå – hör på mig!”

I fjol ställde Felix Sandberg, 12, frågor till politikerna om bristen på aktiviteter på sommarlovet. Året dessförinnan frågade David Lindvall, 11, partiledarna hur de såg på frågan om bidrag till barn som behöver glasögon. Clara Herkendell, 10, ville 2005 ha svar på frågor om klasskassa samt om avgifter för aktiviteter och hjälpmedel i skolan. 2004 ställde Martina Pierrou Bäckman, 12, frågor till partierna med anledning av att var tredje kommun tog ut avgifter av eleverna – i strid med skollagen.

Knatteaktiviteten är ett led i Majblommans arbete för att utveckla metoder för hur yngre barn ska komma till tals. Det görs inom ramen för projektet ”Hallå – hör på mig!”, med stöd av medel från Arvsfonden.

Samtliga knattereportrar är majblommesäljare från Gotland.

Majblommans syn

Barn är personer med egna intressen och egen röst. Vi måste ge barn rätt att ge uttryck för sin uppfattning och få den beaktad. Men det är vuxnas ansvar att bevaka barns rättigheter och skapa bättre villkor för barn.

Det är angeläget att öka kunskapen om ekonomisk utsatthet hos politiker och tjänstemän som arbetar med barn. Det ska, till exempel numera finnas ett barnperspektiv i handläggningen av ekonomiskt bistånd, men det vanligaste sättet att skaffa sig en bild av barnets situation och behov som underlag för beslut är att tala med föräldrarna.

Barn bör ses som aktörer snarare än som objekt eller egenskap, vilket inte är ovanligt när det gäller länsrättens domar. Här innebär barnperspektivet att man gör ett avsteg från förståelsen av familjen som sammanhållen enhet och beaktar barns behov separat från föräldrarnas.

Politikers jobsbsatningar är vällovliga men barns behov är omedelbara och kan inte vänta.

Det handlar om att belysa och bekämpa barnfattigdom i Sverige och se barn och barns behov ur ett enmetersperspektiv för att Barnkonventionen ska kunna genomsyra all verksamhet.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Konventionen handlar om det enskilda barnets rättigheter.

Sverige ratificerade barnkonventionen 1990, som ett av de första länderna.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra huvudprinciperna:

- Artikel 2 slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall.
- Artikel 6 säger att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Barnperspektivet gäller inte enbart traditionella barn- och ungdomsverksamheter som skola, barnomsorg, fritid och socialtjänst. Barn och unga berörs i allra högsta grad av beslut i tekniska förvaltningar, till exempel i frågor gällande trafik, stadsplanering och miljö.

Majblomman belyser och bekämpar barnfattigdom

Barn i familjer med svag ekonomi är överrepresenterade på flera områden där barn kan ha problem. Överrepresentationen gäller t.ex. barnmisshandel och mobbning, föremål för barnavårdsutredning, omhändertagande och att barnet i vuxen ålder erhåller ekonomiskt bistånd.

Majblomman menar att det krävs en attitydförändring så att inte ekonomiskt utsatta familjer skuldbeläggs, vi kan alla ha det ekonomiskt tufft. Fattigdom är inte ett resultat av oförmåga att hushålla, det handlar om familjer som kämpar för att få tillvaron att gå ihop utan några marginaler utöver det allra nödvändigaste. Det är en vardagens vanmakt.

Ett problem är att kommuner och landsting brister i att följa de lagar som ska skydda barn, och att tolka dem utifrån barnkonventionen.

Majblomman uppmärksammade problemet med avgifter i skolan 2003 eftersom nästan hälften av bidragen till barn då gick till sådana avgifter. En Sifundersökning visade att föräldrar med barn i grundskolan finansierade skolan med mer än en halv miljard kronor årligen. Genom rapporter, debattartiklar, uppvaktningar och seminarier har Majblomman fått till stånd en förändring i synen på avgifter i skolan. Det har handlat om att kommunerna ska följa skollagen. Det har också handlat om att ge goda råd till skolor om hur de bör finansiera olika aktiviteter genom frivilliga insamlingar. Vid senaste mätningen 2006 hade avgifterna i skolan mer än halverats och fler insamlingar genomfördes på frivilligt.

I år har Majblomman tagit fram ett studiematerial som ska väcka tankar kring och förmedla fakta om barnfattigdom och utanförskap. Alla situationer och exempel är hämtade ur de tio- tusentals brev som årligen kommer till Majblommans lokalföreningar. Studiematerialet är utformat av psykoterapeuten och läromedelsförfattaren Birgitta Kimber och innehåller också tre kortfilmer signerade Felix Herngren:

Studiematerialet ingår i Majblommans satsning för att belysa och bekämpa barnfattigdom i Sverige. Verksamheten bygger – liksom för över 100 år sedan då Beda Hallberg kom på idén med en liten blomma som alla skulle ha råd att köpa – på att barn hjälper barn.

Sveriges största barnhjälsorganisation

Majblomman består av drygt 700 lokalföreningar som självständigt bedömer och behandlar bidragsansökningar från ekonomiskt utsatta föräldrar. Det handlar om bidrag till enskilda barn och skolprojekt.

Majblomman ger också bidrag till samhällsvetenskaplig forskning om barn och driver ett sommarläger på Galtarö. Till Galtarö, en halvö i bohuslänska skärgården, kommer barn från hela landet.

Majblommans insamling har på tio år ökat från 16 till 46 miljoner kronor. Mer än 80 procent går till Majblommans ändamål och allt fler barn får hjälp av Majblomman. Men behoven är ännu större. Majblomman, som kan bevilja bidrag till barn som har det besvärligt på grund av sjukdom, funktionshinder eller social situation, är ofta den sista utvägen.

Majblommans rapporter och PM

www.majblomman.se

- 2008-06-12 **Mitt sommarlov, vad jätteskönt mitt sommarlov ska bli.**
En rapport om barns olika villkor under sommarlovet
- 2008-03-27 **Somliga går med trasiga skor, säg vad beror det på?**
Om barns dagsaktuella behov som en följd av brister i välfärden.
Majblommans årsrapport 2008
- 2007-11-30 **Vad fick du i julklapp?**
En rapport om barn och ekonomisk utsatthet i jultid och om brister i barnperspektiv vid beslut om ekonomiskt bistånd.
- 2007-07-13 **Har barnkonventionen tagit sommarlov?**
En rapport om barns röster och rättigheter
- 2007-06-07 **Sommar, sommar och sol**
En rapport om barns olika villkor på sommarlovet
- 2007-03-22 **Man måste bry sig om hur ungarna mår**
En rapport om barns villkor och svenskars attityd till barnfattigdom i Sverige
- 2006-07-11 **Barns glasögon -behov, bidrag och brister.**
Rapport om skillnaden i synen på synsättnings och andra funktionshinder och sjukdomar.
- 2005-12-29 **Barns ojämlika villkor i Sverige.**
PM om Majblommans syn på avgifter i skolan och vår roll i barnets nätverk.
- 2005-11-22 **Dyra julklappar och svårt ta ledigt drabbar barn**
- 2005-09-14 **Därför skapar Majblomman debatt om avgifter i skolan.**
PM om avgifter i skolan under pågående förhandling om ny skollag.
Innehåller sammanfattning av doktorsavhandlingen "Nödvändighetens pris".
- 2005-07-12 **Knatterporter ställde politiker till svars i Visby**
Rapport om politikernas syn på "obligatoriska" klasskassor i skolan.
- 2005-07-06 **När kassan är skral**
Rapport om klasskassan och andra olagliga avgifter i skolan.
- 2005-06-09 **Du ska inte tro det blir sommar**
Rapport om hur ekonomisk utsatthet drabbar barn på sommarlovet.
- 2005-06-09 **Klassresan**
Rapport om hur olagliga avgifter drabbar fattiga barn i skolan.
- 2004-11-22 **Discon, plastpåsar, majblommor (och ett och annat lagbrott).**
Rapport om goda råd om hur aktiviteter och hjälpmedel finansieras i skolan.
- 2004-07-12 **Politiker svarar om avgiftsbelagda skolaktiviteter.**
Rapport från politikerveckan i Visby den 4-10 juli 2004.
- 2004-07-08 **Vem har råd att gå i skolan?**
Rapport om avgiftsbelagda skolaktiviteter och kommuner som bryter mot lagen.
- 2004-06-10 **Barns behov tar inte sommarlov**
Rapport om kommuners minskade satsningar på skolaktiviteter.
- 2004-04-26 **Majblommans syn på barnfattigdom i Sverige.**
PM om Majblommans erfarenheter om villkoren för barn som lever i en fattig familj.
Bilaga i Ds 2004:41, Ekonomiskt utsatta barn.